

מדריך האוספים לארכיון המרכז לחקר התפוצות על שם גולדשטיין-גורן

ארכיונים ארגוניים ואוספי תיעוד

(מדור A)

Institute of Jewish Affairs, New York A-1

1939 יחידות רישום (כעשרת אלפים פריטים), 1966–1908. אוסף תיעוד של המכון לעניינים יהודיים. כולל פרסומים רשמיים של מוסדות וארגונים, קונטרסים, תזכירים, רשימות, התכתבויות וגזרי עיתונות על הנעשה בתפוצות ישראל, וכן חומר רקע נרחב הדרוש במלחמות העולם, בבעיות פליטים, בוועידות וארגונים בינלאומיים, בשלטון הנאצי ועוד.

אוסף כרזות וכרזים מיסודו של זלמן פבזנר A-2

338 יחידות רישום (4780 פריטים), 1964–1893. זלמן פבזנר (1891–1979), ספרן בספריית "שער ציון" בתל אביב ואספן העיתונות העברית. האוסף כולל כרזות וכרזים ופרסומים של מוסדות עירוניים, מוסדות דת, ארגונים ומפלגות, תרבות ועיתונות, מסחר ושירותים.

פרסומי הוועד הלאומי (אוסף משה אטיאש) A-3

169 יחידות רישום, 1948–1920. משה אטיאש (1898–1973), מזכיר הוועד הלאומי בשנים 1929–1948, צירף לפרסומו **ספר תעודות** (ירושלים תשכ"ג) ביבליוגרפיה של פרסומי הוועד (עמ' 453–473). האוסף כולל את רוב הפרסומים של הוועד הלאומי ומאורגן על פי מבנה הביבליוגרפיה.

העתקים מתוך ארכיון "גורדוניה", קיבוץ חולדה A-4

10 יחידות רישום, 1945–1942. מסמכי של נתן שוולב, שליח "החלוץ" בשוויץ. כולל תיעוד על "החלוץ" ו"גורדוניה" בפולין; עדויות על השמדת יהודי פולין; מצב היהודים אחרי המלחמה; "הבריחה".

אוסף העתקי מסמכים לתולדות היהודים בדויסבורג A-5

8 יחידות רישום, 1941–1362. האוסף הוכן ע"י הארכיון העירוני בדויסבורג (Duisburg, גרמניה). בין המסמכים: תיק מסמכים כולל העתקים של כתבי חסות וקטעים מתוך ספרי העיר; צווים ותקנות; רשימות מגורשים משנת 1941; תיק אודות רב הקהילה.

Bureau of Jewish Social Research: Jewish Community Survey A-6

27 יחידות רישום, 1930–1920. תזכירים ודו"חות על מצבה של האוכלוסייה היהודית ועל מוסדות צדקה וסעד (במיוחד עניינים הקשורים בטיפול בילדים ובנוער) בערים הגדולות של ארצות הברית (בוסטון, ניו-יורק, פילדלפיה וקליבלנד).

"גלעד"; אוסף ראיונות עם יוצאי פולין A-7

20 יחידות רישום. ראיונות עם עולים אשר עלו ארצה בשנים 1969–1970; דרכם בחיים לפני מלחמת העולם השנייה ואחריה; יחסי הגומלין עם החברה הפולנית; הקשר עם היהדות.

יהודי פולין בברית המועצות A-8

15 יחידות רישום. אוסף ראיונות: הפליטים והמגורשים היהודים בברית המועצות בשנות מלחמת העולם השנייה; התחדשות החיים היהודיים בשנותיה הראשונות של פולין העממית.

A-9 The Jewish Association for the Protection of Girls and Women

40 יחידות רישום, 1887–1935. העתקי הפרוטוקולים של הארגון שמושבו בלונדון; חוקים נגד זנות, דו"חות ומאמרים (בריטניה, גרמניה, רוסיה, גליציה, דרום אפריקה); רשימות של פרופ' א"ל גרטנר, אוניברסיטת תל אביב.

A-10 הגירת יהודי גרמניה לדרום אפריקה

32 יחידות רישום, 1933–1961. אוסף שייסדה שרה קופרהולץ-הרץ, מזכירת South African Found for German Jewry, Cape Town. דו"חות, תזכירים והתכתבות על אודות הגירת היהודים מגרמניה הנאצית, זיכרונות ועלונים.

A-11 אוסף מילנו

175 יחידות רישום, 1387–1869. העתקי מסמכים לתולדות היהודים בנסיכות מילנו, רשימות וכתבי יד. האוסף נוצר תוך הכנת הפרסום The Jews in the Duchy of Milan (S. Simonsohn, ed.), Jerusalem 1982–1986.

A-12 ארגונים ומוסדות יהודיים בבלגיה

53 יחידות רישום, 1871–1969. תקנות, פרוטוקולים, דו"חות ופרסומים קטנים של מוסדות יהודיים בבלגיה. כל יחידת רישום כוללת חומר הקשור בארגון מסוים. רוב החומר הוא מהתקופה שלאחר הכיבוש הגרמני במלחמת העולם השנייה.

A-13 United Romanian Jews of America, New York

28 יחידות רישום, 1929–1959. מסמכים, תכתובת ופרסומי הארגון; רשימות ותזכירים על גורל יהודי רומניה בימי השואה ומצבם אחרי מלחמת העולם השנייה; פעולות הארגון לאיתור פושעי מלחמה וענישתם.

A-14 התעשייה הארץ-ישראלית

86 יחידות רישום, 1942–1958. אוסף קטעי עיתונות עברית המודבקים באלבומים מיוחדים. החומר מסודר כרונולוגית.

A-15 מרכז ברית הפיקוח של הקואופרציה לאשראי

23 יחידות רישום, 1933–1965. מאזנים ודו"חות שנתיים של ביקורת אגודות קואופרטיביות בתחומי התעשייה והמלאכה בארץ ישראל המנדטורית ובמדינת ישראל.

A-16 אוסף ג'וליו גומז דה סילבה

16 יחידות רישום, 1909–1943. אוסף קטעי עיתונות איטלקית ואנגלית על יהודי איטליה ועל העם היהודי בכלל, על היהדות ועל ארץ ישראל. יוצר האוסף ג'וליו גומז דה סילבה (1884–1944) היה קצין ותעשיין איטלקי וחבר ועדת ההגנה האיטלקית העליונה.

A-17 האיגוד העולמי של עיתונאים יהודיים

45 יחידות רישום, 1968–1973. כנסים ומפגשים של האיגוד; הכנה ופרסום של הספר "עיתונות יהודית שהיתה" וכתבי היד שיועדו לקובץ זה.

Bialystoker Center and Home for the Aged, New York A-18

171 יחידות רישום, 1850–1969. מסמכים ותכתובת של המוסד וארגונים של יוצאי ביאליסטוק, כנסים, תצלומים ופרסומים; אוסף היסטורי של מסמכים ומקורות לתולדות היהודים בביאליסטוק ומוסדותיהם; הניסיונות להקמת "קריית ביאליסטוק" בארץ.

A-19 ארכיון ארגון יוצאי פיוטרקוב בישראל

534 יחידות רישום, 1803–1989. האוסף ההיסטורי וארכיון הארגון; מקורות, העתקים ורשימות לתולדות יהודי פיוטרקוב, מוסדותיהם וארגוניהם; תצלומים, עדויות וזיכרונות; מסמכים, תכתובות ופרסומים של ארגוני יוצאי פיוטרקוב בישראל ובארצות אחרות.

A-20 אוסף אריאל

900 יחידות רישום, 1945–1966. אוסף קטעי עיתונות (כחמישים אלף פריטים) מיסודו של יהודה אריאל (1892–1966) בנושאים: היסטוריה, תרבות ומצב העם היהודי בתפוצות, ארץ ישראל ומדינת ישראל. החומר ממוין לפי נושאים ותאריכי הפרסום.

A-21 "שלח את עמי"

276 יחידות רישום, 1953–1975. אוסף עלונים, קונטרסים וקטעי עיתונות אודות יהודי ברית המועצות ומאבקה של יהדות העולם למען זכויותיהם. רוב החומר מקורו באיטליה, אמריקה הלטינית, ארצות הברית, בריטניה, צרפת, קנדה ושוודיה.

A-22 איחוד עולי בולגריה

221 יחידות רישום, 1895–1968. אוסף היסטורי של הארגון: מסמכים, תכתובת, רשימות ופרסומים של מוסדות וארגונים יהודיים בבולגריה; שרידי ארכיונים פרטיים; רשימות וכתבי יד לתולדות יהודי בולגריה.

Ad hoc Commission on the Rights of Soviet Jews, New York A-23

24 יחידות רישום, 1966. תזכירים על מצבם של יהודי ברית המועצות, עדויות ומאמרים.

Anglo-American Committee of Inquiry A-24

10 יחידות רישום, 1946. פרוטוקול ישיבות הוועדה האנגלית-האמריקנית לבירור המצב בארץ ישראל; עדויות של נציגי מוסדות וארגונים יהודיים וערביים.

Komitee zur Hilfeleistung für die kriegsbetroffene jüdische Bevölkerung beim A-25

Jüdischen Weltkongress

12 יחידות רישום, 1939–1944. החוקים האנטי-יהודיים בגרמניה, בארצות הכיבוש הגרמני ובמדינות הציר האחרות באירופה (העתקים של 584 חוקים).

A-26 אוסף אשר מירומי

63 יחידות רישום, 1945–1986. אוסף קריקטורות פוליטיות (רובן – מהעיתונות הישראלית), מסודר לפי נושאים: ארץ ישראל (מדיניות חוץ ופנים, חברה וכלכלה); ארצות ערב; ברית המועצות וארצות מזרח אירופה; ארצות הברית.

WIZO – Guatemala Group A-27

32 יחידות רישום, 1941–1963. דו"חות, רשימות חברות, תכתובת ופעולות הארגון.

A-28 העתקי עדויות מתוך האוספים של "יד ושם"

54 יחידות רישום, 1911–1961. תקופת השואה, על רקע הביוגרפיה הקודמת של מוסר העדות וגורלו לאחר השואה. רוב העדויות קשורות בהשמדת הקהילות בליטא, ווהלין וגליציה המזרחית. כמו כן, עדויות על המחנך יאנוש קורצ'אק (1931–1932) ועל הקהילה היהודית בחרבין (1912–1945). העדויות נגבו על ידי סניף תל אביב של "יד ושם" בשנים 1962–1972.

A-29 העיתונות הפולנית על מדינת ישראל ועל העם היהודי

7 יחידות רישום, 1968–1976. אוסף קטעי עיתונות פולנית (42 ימונים ותקופונים) משנות התעמולה האנטישמית החריפה. בקטעים אלה בולטת רדיפת היהודים והעוינות למדינת ישראל ולרעיון הציוני.

A-30 אוסף זלמן פבזר (ב)

499 יחידות רישום, 1858–1967. מסמכים, כתבי יד, קונטרסים, עלונים וכרוזים מתוך אוספיו של זלמן פבזר, שנקלטו על ידי הארכיון אחרי סידורו של האוסף הקודם (A-2). מסודר לפי העניינים: מוסדות דת, ארגונים ופעילות חרדית, תולדות היישוב (מקומות, אישים, גימנסיה "הרצליה"), המאבק לעצמאות ולביטחון (המחתרות, יחידות ארץ-ישראליות במלחמת העולם השנייה, צה"ל), פרסומים היתוליים (רובם מארץ ישראל).

A-31 יהודים, ציונות ומדינת ישראל בפרסומים סובייטיים

261 יחידות רישום, 1953–1990. האוסף כולל רשימות, תזכירים, תקצירים, תרגומים וקטעי עיתונות. חלקו של האוסף דן בפרסומים פולניים ומערביים. היקפו הכולל – 9 מטר מדף; רוב החומר – באנגלית.

A-32 אוסף נתן עק (מאה השנים האחרונות לקיום יהדות פולין)

51 יחידות רישום. אוסף רשימות המחקר של נתן עק (נספה בתאונה ב-1984), חוקר תולדות השואה ותולדות עם ישראל בדורות האחרונים.

A-33 התאחדות עולי אמריקה וקנדה בישראל: אוסף ראיונות

60 יחידות רישום. ראיונות מוקלטים (וחומר נלווה) עם עולים מצפון אמריקה. פועלם המקצועי והציבורי בארצות מוצאם ובישראל, השתתפותם במאבק על הקמת המדינה, הפעילות המדעית והכלכלית.

Collection of Documents of the Goldstein-Goren Center for the History of the Jews in Romania A-34

491 יחידות רישום, 1780–2003. האוסף כולל פרסומים של חוקרי הפרויקט; מסמכים על פעילותם; ועותקים של חומרים ארכיוניים רבים – בעותק קשיח ובמיקרופילמים – מארכיונים שונים ברומניה, הונגריה, צ'כוסלובקיה ואוקראינה.

Jewish Community Organizations in Romania During the 19th Century A-35

265 יחידות רישום. האוסף כולל חומר ארכיוני סרוק על מוסדות הקהילה היהודית ברומניה במאה ה-19 מ- Archive of the Ministry of Internal Affairs; Archive of the Center for the Study of the History of the Jews in Romania; Archive of the Bucharest City Hall.

A-37 ארכיון איגוד יוצאי ליטא בישראל

1930 יחידות רישום פתוחות לעיון (האוסף עדיין בהליך של מיון ורישום), 1870–2007. האוסף ההיסטורי וארכיון האיגוד אשר הוקם על ידי הגב' רחל לוי. באוסף ניתן למצוא מקורות, העתקים ורשימות לתולדות יהודי ליטא, מוסדותיהם וארגוניהם; תצלומים, עדויות וזיכרונות, מסמכים ותכתובות.

A-101 המרכז לתיעוד בעל-פה

395 יחידות רישום, 1989–1900. אוסף עדויות אשר נגבו על ידי "המרכז לתיעוד בעל-פה ע"ש פרופ' יהודה סלוצקי ז"ל", שליד המחלקה להשכלה גבוהה, הוועד הפועל של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל. חיי יהודים בארצות הגולה, פעילות ציונית, יישוב הארץ, פעילות ציבורית ומדינית במדינת ישראל.

A-102 המכון לחקר הציונות, אוניברסיטת תל-אביב

66 יחידות רישום, 1992–1966. הרצאות ודיונים על בעיות מתולדות המחשבה והתנועה הציונית, יישוב הארץ, קשרי התפוצות עם ארץ ישראל, הקמת המדינה ובנייתה.

The Janusz Korczak Medical Society, New York A-103

20 יחידות רישום, 1992–1943. מסמכים של ארגון רופאים יהודים ילידי פולין: תקנות הארגון, רשימות חברים, אספות וכינוסים מדעיים, התכתבות ומחקרים על תקופת השואה.

ארכיונים פרטיים

(מדור P)

- P-1 **אריה מזרחי (1899–1967)**
42 יחידות רישום, 1916–1966. פעיל ציוני ברומניה, נשיא בפדרציה הציונית (1939–1941) האוסף כולל חומר על התנועה הציונית, תנועת הנוער הציוני, ארגוני הסטודנטים; מוסדות ומפלגות של יהדות רומניה; הקונגרס הציוני העולמי; התאחדות עולי רומניה; רשימות, זיכרונות וחיבורים לתולדות יהודי רומניה.
- P-2 **שלמה זלמן צוקרמן (1867–1927)**
437 יחידות רישום, 1882–1943. איש ביל"ו, ממייסדי גדרה, שניהל את מסמכיהם של המתיישבים. האוסף כולל פרוטוקולים ותכתובת של האגודה ואנשיה, רשימות אישיות, ניירת המשק, וכו'.
- P-3 **יעקב עדיני (1898–1968)**
12 יחידות רישום, 1917–1946. מסמכים, תצלומים וזיכרונות; הפעילות הציונית ברובנו (והלין) העלייה ב-1921 והעבודה בסלילת כבישים, ארגון "החלוץ" ופעילות הארגונית של פועלי הכביש.
- P-4 **יעקב נעמן (1906–1985)**
29 יחידות רישום, 1925–1953. חבר "השומר הצעיר" ו"חלוץ" בפולין ופעיל באגוד עולי זמושץ בישראל. האוסף כולל התכתבות, כתבי יד, פרסומי הארגונים.
- P-5 **עמנואל הרטום (1915–1944)**
55 יחידות רישום. היסטוריון ולוחם אנטי פשיסטי. האוסף כולל רשימות וחיבורים לתולדות יהודי איטליה; מקורות וכתבי יד על הסופר ואיש התחייה הלאומי האיטלקי דוד לוי.
- P-6 **ישעיהו ספריאל (פיסרבסקי) (1889–1974)**
62 יחידות רישום, 1910–1964. פעיל ציוני, סופר ועיתונאי. מייסד ארגון הנוער הציוני בקייב ומאוחר יותר פעיל בשם הקבוצה בגרמניה ובאנגליה. האוסף כולל תקנות, תכתובות, יומנים וכתבים.
- P-7 **וילי טון (1902–1957)**
34 יחידות רישום, 1938–1949. בלשן וחוקר תרבות סין. באוסף תיעוד פעלו בשנחאי בשנות מלחמת העולם השנייה; עבודתו האקדמית בקרב הפליטים היהודים, פרסומים ומאמרים בעיתונות אנגלית וגרמנית.
- P-8 **זיגמונט טורקוב (1896–1970)**
345 יחידות רישום (3471 פריטים), 1941–1970. שחקן ובמאי בתיאטרון היהודי בפולין ובבמה הישראלית, יוצרו של תיאטרון "זוטא" ומנהלו. האוסף כולל התכתבות עם המוסדות ועם אנשי התרבות היהודית בישראל ובארצות העולם, והוא מסודר לפי שמות המכותבים.
- P-9 **אוטו טפליץ (1881–1940)**
22 יחידות רישום. פרופסור למתמטיקה (גטינגן, בון), שעסק בארגון הגירת סטודנטים יהודים מגרמניה הנאצית. האוסף כולל התכתבות בענייני ההגירה (מוסדות, פעילים, סטודנטים).

P-10 אפרים דקל (1903–1982)

44 יחידות רישום, 1942–1965. איש ה"הגנה" ופעיל בתנועת ה"בריחה". האוסף כולל תזכירים, חיבורים ועדויות על ימי השואה וגורל שארית הפליטה.

P-11 אברהם פריבלודה (1900–1978)

24 יחידות רישום, 1970–1980. היסטוריון ובלשן. האוסף כולל רשימות, כתבי יד ופרסומים על חלקם של יהודים במלחמת האזרחים ברוסיה ובאוקראינה, על מלחמת העולם השנייה ועל האנתרופונימיקה (תורת השמות) היהודית.

P-12 יצחק אלישיב (1871–1955)

57 יחידות רישום, 1899–1919. מוציא לאור של עיתונות עברית בפולין ובארץ ישראל. האוסף כולל פרוטוקולים, תכתובת ורשימות בענייני הוצאת העיתונים; כתבי יד של חיבורים; מברקים שנשלחו למערכת; פרוטוקולים ורשימות על פעילות ארגונים ציוניים ברוסיה בראשית המאה העשרים.

P-13 משפחת מנדל (לאגה, מקלנבורג)

9 יחידות רישום, 1794–1854. ארכיון משפחתי; מסמכים אישיים ומסמכי רכוש; תעודות על המעמד המשפטי של התושבים היהודים.

P-14 אוטו קלפטר (1888–1963)

27 יחידות רישום. סופר ועורך דין בפראג. עזבונו כולל מסמכים, התכתבות (בין היתר עם אשתו, שהייתה רופאה במחנות של שארית הפליטה), כתבי יד של חיבוריו (בעיקר רומנים אוטוביוגרפיים הדנים בפראג היהודית לפני מלחמת העולם הראשונה, במלחמה ובעלייה לארץ ישראל ב-1939).

P-15 לאה פרושנסקי (1870–1942)

20 יחידות רישום, 1891–1941. הפעילות הציונית והציבורית בוורשה; העיתון "דער מאמענט"; מכתבים וזיכרונות.

P-16 יצחק רפאל מולכו (1894–1976)

תיק אחד, 1919–1933. חליפת מכתבים בענייני עליית יהודי יוון; דין וחשבון של המשרד הארץ-ישראלי על דיגים יהודים בסלוניקי.

P-17 משה מוקסיי (1895–1983)

18 יחידות רישום, 1913–1935. פעיל ציוני ומזכיר הקהילה היהודית בברנוביץ', שהיה גם פעיל בארגוני הסעד והקואופרציה היהודית. האוסף כולל מסמכים, תכתובת ורשימות.

P-18 אשר קוקוי (1872–1945)

9 יחידות רישום, 1919–1971. יליד מושבה חקלאית יהודית באוקראינה, חקלאי ופעיל ציוני בקנדה. עלה לארץ ישראל ב-1922. האוסף כולל תכניות וניסיונות להתיישבות חקלאית בארץ.

P-19 הרצל צוקרמן (1911–1980)

7 יחידות רישום, 1900–1956. מוסדות חינוך ופעילות ציונית בדרום אפריקה; התערוכה התעשייתית הארץ ישראלית ביוהנסבורג (1947).

P-20 פרץ מרקיש (1895–1952)

233 יחידות רישום, 1920–1976. משורר וסופר שהוצא להורג בימי סטאלין עם סופרים ואנשי רוח יהודים נוספים. האוסף נוצר על ידי אלמנתו, הגב' אסתר מרקיש, והוא כולל את שארית מסמכיו וניירותיו, התכתבות, כתבי יד והעתקים של יצירותיו, דברים לזכרו ומקורות על אודות גורל משפחתו.

P-21 דוד כהנא (1903–1998)

64 יחידות רישום, 1944–1977. הרב הראשי של הצבא הפולני העממי בשנים 1944–1949 ולאחר עלייתו – הרב הראשי של חיל האוויר הישראלי בשנים 1950–1964. האוסף כולל מסמכים אישיים, תעודות הקשורות ברבנות הצבאית ובוועד הקהילות בפולין, דרשות ומאמרים, ראיונות, תיעוד הפוגרום בקילצה (1946).

P-22 דב וולחונסקי (1897–1979)

208 יחידות רישום 1921–1975. ממנהיגי "צעירי ציון" בברית המועצות, עלה לארץ ישראל ב-1924. מזכיר המועצה המקומית ראשון לציון ועורך הפרסומים של התאחדות בעלי התעשייה. האוסף כולל מסמכים, התכתבות עם קרובים ומכרים בברית המועצות (כאלף מכתבים, 1924–1944), תזכירים, מאמרים ומחקרים על יהדות ברית המועצות ועל כלכלת ארץ ישראל, פרסומים ותזכירים של התאחדות בעלי התעשייה.

P-23 חיים מרדכוביץ' (1881–1950)

8 יחידות רישום, 1908–1914. מכתבים אל עולה-חלוץ מאת בני משפחתו באוקראינה: המצב הכלכלי, הפעילות המהפכנית, העלייה לארץ ישראל.

P-24 ארטור אייזנבך (1906–1992)

382 יחידות רישום. עזבונו במדעי של חוקר תולדות יהדות פולין: העתקי מקורות, רשימות מחקר, כתבי יד, פרסומים על תולדות היהודים בפולין במאות 18–20 ועל תקופת השואה, מסמכים על פעילותו האקדמאית, תכתובת.

P-25 רודולף דוד (1857–1930)

10 יחידות רישום, 1705–1926. סופר וראש קהילת זונדרהאוזן (מחוז ארפורט). האוסף כולל מסמכים ומכתבים משפחתיים, רשימות והעתקים לתולדות היהודים בזונדרהאוזן, תולדות הקהילה.

P-26 פבל זינגר (1899–1970)

5 יחידות רישום, 1919–1938. תושב ברנו, אסיר במחנה טרזין. האוסף כולל אלבומים של קטעי עיתונות (בעיקר מעיתוני צ'כוסלובקיה) אודות העם היהודי, ארץ ישראל והתנועה הציונית; דברי דואר של הקונגרסים הציוניים, חתימות ובולי קק"ל; אוסף תגי ספר יהודיים שנאספו בטרזין.

P-27 יעקב גולדבלום (1872–1961)

6 יחידות רישום, 1926–1961. פעיל ציוני ומייסד ומנהל של תלמוד תורה עברית בעברית בלונדון. האוסף כולל את כתביו ופרסומים עליו ועל המוסד שבניהולו.

P-28 אברהם קרסיק

10 יחידות רישום. תושב ביאליסטוק. באוסף עדויות וזיכרונות על שהותו בגטו ובמחנות השמדה, וכן תעודות על הפעילות היהודית בעיר אחרי השואה.

P-29 שרה רוזנבוים (1883–1961)

15 יחידות רישום, 1948–1900. גנת ומחנכת, פעילה בביאליסטוק (פולין) ובתל אביב. האוסף כולל מסמכים אישיים ומקורות על הפעילות הציונית והחינוך העברי (מסמכים, פרוטוקולים, תצלומים ורשימות).

P-30 פאול ארנסברג (1899–1978)

288 יחידות רישום, 1979–1790. משפטן, עיתונאי וחוקר תולדות יהדות גרמניה. האוסף כולל מסמכים אישיים, התכתבות, העתקי תעודות, רשימות וחיבורים לתולדות יהדות גרמניה (והעיר פרנקפורט ע"נ מיין במיוחד), מאמרים בענייני דיומא.

P-31 משפחת מרכוס, ראס

157 יחידות רישום, 1937–1623. ארכיון משפחה יהודית מן העיירה ראס (צפון-מערב גרמניה). מסמכים אישיים, חוזים והסכמים, מסמכי רכוש, התכתבות. באוסף גם צרור גיליונות של העיתון המקומי, הכוללים פרוטוקול של משפט עלילת דם בקסנטן, 1892.

P-32 משה פרידמן

2 יחידות רישום, 1962–1925. חבר תנועת הנוער הרביזיוניסטית בגרודנו (פולין), אחיו של נתן ילין-מור. באוסף: יומנו העברי, 1927–1925; התכתבות (שעיקרה מכתבים מאחיו) 1962–1935.

P-33 אברהם שאול סופר (1908–1979)

158 יחידות רישום, 1976–1934. רב, איש חינוך, עורך ועיתונאי (בריטניה, קנדה, דרום אפריקה וישראל); רב ראשי של הקהילה הפרוגרסיבית ביוהנסבורג. האוסף כולל זיכרונות, מסמכים, חיבורים, התכתבות ורשימות.

P-34 יוסף הרצברג (1799–1871)

14 יחידות רישום, 1899–1809. רופא ומנהל רפואי של בית החולים של הקהילה היהודית בברלין. האוסף כולל מסמכים אישיים, מאמרים על פועלו, מסמכים הקשורים בשליחות ממלכתית לוורשה בעת ההתקוממות הפולנית בשנת 1831.

P-35 פאל טאבורי (1908–1974)

14 יחידות רישום, 1973–1921. עיתונאי וסופר (הונגריה, לונדון). האוסף כולל מכתבים של יוצאי הונגריה ומוסדותיהם, חיבורים ספרותיים (בין היתר על ההעפלה); רשימות לתולדות יהודי הונגריה.

P-36 אברהם חומט (1892–1978)

121 יחידות רישום, 1978–1911. פעיל ציוני, יושב ראש הקהילה היהודית בטרנוב, יושב ראש ארגון יוצאי טרנוב בישראל. האוסף כולל מסמכים אישיים, מסמכי הארגון, חיבורים ורשימות לתולדות קהילות ישראל בגליציה ואנשיהן.

P-37 אלי א. דאב (נולד 1930)

23 יחידות רישום, 1973–1954. רשימות ונתונים לחקר החברה היהודית בדרום אפריקה; תזכירים ודו"חות (הנוער היהודי, המאבק באנטישמיות).

P-38 פרדריק הרמן קיש (1888–1943)

13 יחידות רישום, 1924–1906. יושב ראש ההנהלה הציונית בארץ ישראל (1923–1931). האוסף כולל העתקי התכתבות עם מוסדות ציוניים, רשימות יומן.

P-39 זבולון בדש

13 יחידות רישום, 1924–1906. פעיל "פועלי ציון" בבריטניה. האוסף כולל מסמכים ומכתבים, חוזרים ופרסומים של הארגון.

P-40 יעקב גורי (1915–1984)

132 יחידות רישום, 1982–1872. חומר רקע ומקורות לספרו על הקריקטורה האנטישמית; אוסף המתעד את יחסה של ברית המועצות ליהודים.

P-41 דוד כהן (1894–1988)

5 יחידות רישום, 1986–1911. מזכיר ועד העלייה בקושטא (1919–1921) נציג הסוכנות היהודית בלוקסמבורג (1934–1939). האוסף כולל מכתבים, תכתובת (בין היתר מאת ח"י ביאליק וי"י פיכמן) ותצלומים.

P-42 קלמן נוסבאום (1915–1989)

49 יחידות רישום, 1954–1940. מסמכים ורשימות למחקר על היהודים בצבא הפולני במלחמת העולם השנייה (שוקעו בספרו והיה להם לרועץ, תל אביב תשמ"ד).

P-43 סוניה מלכה קבלניק (1895–1978)

4 יחידות רישום, 1972–1895. מסמכים, מכתבים ותצלומים על יהודי רוסיה ואסטוניה. רשימות על העלייה (1937) ועל בעיות בריאות בארץ ישראל.

P-44 דוד הריס (1872–1941)

25 יחידות רישום, 1943–1919. נציג "חברת אחוזת לונדון הראשונה בע"מ בכרכור" וראש המועצה המקומית. האוסף כולל מסמכים, תזכורות והתכתבות (בין היתר עם אחד העם) על פיתוח המושבה, חלקה של יהדות בריטניה, חיי התרבות והיחסים עם הרשויות.

P-45 משה בן-אליעזר (1882–1944)

190 יחידות רישום, 1959–1901. עיתונאי, סופר ומתרגם (רוסיה, ארצות הברית, ארץ ישראל). האוסף כולל מסמכים ותצלומים; התכתבות (בין היתר עם ח"י ביאליק, י"ח ברנר, י"ל ברקוביץ', א' דרויאנוב, ש"י עגנון, י"י פיכמן); רשימות, כתבי יד ופרסומים.

P-46 משפחת וכטל-אינהורן

42 יחידות רישום, 1978–1878. חומר על מוריץ וכטל (1862–1929), ראש הקהילה היהודית ביאסי, חתנו אלכסנדר אינהורן-אלדון (1898–1978), מנהל בנק ביאסי וסוחר בלונדון, ועל בני משפחה אחרים.

האוסף כולל ניירות משפחתיים, חומר על מוסדות הקהילה ביאסי ועל הבנק שבבעלות המשפחה, תכתובת, הפעילות הציונית.

P-47 אהרון לייב שוסהיים (1879–1955)

48 יחידות רישום, 1924–1959. חבר "פועלי ציון" בגליציה, משנת 1926 בארגנטינה. עיתונאי וסופר. האוסף כולל מסמכים אישיים, חיבורים ורשימות, וכן תיעוד מצבם של היהודים בארצות אירופה הכבושות בראשית מלחמת העולם השנייה.

P-48 משה שקולניק (1877–1956)

13 יחידות רישום, 1897–1938. מסמכים של מהגרים יהודים מאוקראינה לארגנטינה. מכתבים ותצלומים של בני משפחה, רובם מקרמנצ'וג (אוקראינה), לפני 1914.

P-49 מוריס מאיר (1878–1944)

6 יחידות רישום, 1913–1943. סופר, פעיל ציוני ועורך יומון ביידיש שנדפס בלונדון. האוסף כולל מסמכים ורשימות הקשורים בעבודתו העיתונאית וכתבי יד של יצירותיו.

P-50 פריץ וסופיה לוונטל

8 יחידות רישום, 1891–1971. סוחר וראש הקהילה היהודית בשוורין (גרמניה). האוסף כולל מסמכים אישיים, תצלומים, ספרי "יזכור" של בני המשפחה, אותות הצטיינות.

P-51 משה גולדבלאט (1896–1974)

66 יחידות רישום, 1917–1974. שחקן ובמאי של התיאטרון היהודי בברית המועצות. האוסף כולל מסמכים, מכתבים ורשימות, מודעות של תיאטראות.

P-52 פייביש ארונס (נולד 1897)

16 יחידות רישום, 1926–1957. שחקן הבמה היהודית בברית המועצות (1935–1949) – שחקן ובמאי בבירובידז'אן). האוסף כולל זיכרונות ומודעות; אלבומי תמונות מן ההצגות.

P-53 מכס קראוזה (נולד 1908)

15 יחידות רישום, 1931–1959. מתאבק, אלוף אירופה במשקל כבד. מסמכים, תצלומים וקטעי עיתונות על אודות פעלו המקצועי.

P-54 יעקב זמיר (1893–1989)

44 יחידות רישום, 1908–1984. בעל אחוזה, פעיל בתחום החינוך החקלאי לבני נוער היהודי (פולין, ליטא, שארית הפליטה באיטליה). האוסף כולל זיכרונות, תולדות האחוזה ותכתובת.

P-55 יוליוס ברוצקוס (1870–1951)

301 יחידות רישום, 1913–1961. איש "אזע" (ארגון הבריאות היהודי), פעיל ציוני היסטוריון ועיתונאי. באוסף חומר רב על בעיות הבריאות של העם היהודי ועל מצב שארית הפליטה, תזכירים וחיבורים בענייני התנועה הציונית, וכן מחקרים ורשימות מחקר לתולדות הכוזרים ולתולדות היהודים במדינה הקייבית.

P-56 אברהם זוסמן (1985–1900)

8 יחידות רישום, 1945–1900. מסמכים אישיים ואוסף תצלומים (ארץ ישראל בין השנים 1921–1935, מלחמת העולם השנייה בצפון אפריקה).

P-57 ולטר שרמן

10 יחידות רישום. אוסף תעודות ומחקרים על תולדות המשפחה (היהודים במדינת הסך במאות 19–20).

P-58 צבי רותם (1980–1903)

33 יחידות רישום, 1984–1897. יליד סלובניה ופעיל התאחדות עולי יוגוסלביה; חוקר תולדות חייו ומפעלו של ממציא ספינת האוויר דוד שוורץ.

P-59 אהרון שניצר (1983–1907)

16 יחידות רישום. יליד פולין, מהנדס חקלאי בחדרה. באוסף זיכרונות מעברם של היהודים בוולוצ'לוק (פולין) ורשימות וחיבורים לחקר שמות היהודים.

P-60 יהודה סלוצקי (1978–1915)

303 יחידות רישום. חוקר תולדות יהדות רוסיה ותולדות המאבק לעצמאות ישראל, מחנך וסופר. האוסף כולל מסמכים אישיים ורשימות, רשימות ממוסדות לימודים והוראה, כתבי יד, פרסומים לבני הנעורים, מחקרים ורשימות מחקר, פרסומים וזיכרונות מתחומי מחקריו.

P-61 מאיר לוין (1991–1898)

19 יחידות רישום. פעיל ציוני ואסיר ציון בברית המועצות. האוסף כולל את זיכרונותיו על פעלו ועל שנות המאסר והגירוש, תיעוד הפעילות הציונית ברוסיה, חיבורים ורשימות על פעלו לאחר עלייתו לישראל.

P-62 יואל מסטבוים (1957–1884)

445 יחידות רישום. עזבונו הספרותי של סופר יידיש. האוסף כולל חיבורים, פרסומים וכתבי יד של רומנים וסיפורים מחיי יהודי מזרח אירופה וארץ ישראל, מאמרים בעיתונות ורשימות על שהותו בווארשה בראשית הכיבוש הגרמני (1939).

P-63 זלמן קראטקו (1982–1906)

154 יחידות רישום. פעיל איגודים מקצועיים וחוקר תולדות תנועת הפועלים היהודית בפולין. האוסף כולל מקורות, רשימות מחקר, רשימות ספרים, תיעוד עבודתו המקצועית ומאמריו בעיתונות.

P-64 ישעיהו ויניצקי (1973–1903)

183 יחידות רישום. חוקר המוסיקה היהודית, עסק רבות בהפצת הידע על אופייה והתפתחותה של המוסיקה היהודית העממית, החזנות והמוסיקה הישראלית. חקר וכתב על תולדות החזנות בבסרביה. האוסף כולל מסמכים אישיים ורשימות על המשפחה, תכתובת, כתבים, מחקרים ורשימות מחקר, תווים ופרסומים שונים.

P-65 אברהם דוקר (1907–1987)

1723 יחידות רישום. היסטוריון וחוקר של יהודי אמריקה, חינוך יהודי, יחסי הקהילה היהודית והיסטוריה פולנית-יהודית וכללית גם יחד. האוסף כולל מסמכים, מחקרים ורשימות מחקר, סרטי זיכרון (מיקרופילמים), גזרי עיתונות וכתבי עת.

P-66 רפאל מאהלר (1899–1977)

1332 יחידות רישום. היסטוריון ופעיל השמאל הציוני. האוסף כולל מסמכים והתכתבות, כתבי יד ופרסומים, העתקי מקורות היסטוריים, רשומות מתוך ספרות היסטורית ומתוך המקורות, אוספי תיעוד עכשווי, וכן סרטי זיכרון רבים מגנזי הארכיונים והספריות.

P-67 חיים היינריך ברודי (1868–1942)

740 יחידות רישום. רב, ביבליוגרף, בלשן וחוקר שירת ימי הביניים של יהדות ספרד. האוסף כולל חומרים ביוגרפיים, מסמכים אישיים, התכתבות, פרסומים מדעיים, הרצאות ועוד.

P-68 חיים קוחנסקי (1917–1991)

11 יחידות רישום. פעיל ארגוני ספורט בפולין, חלוץ, חייל ופקיד. האוסף כולל מסמכים אישיים, תצלומים, זיכרונות ומסות לתולדות יהודי פולין והיישוב העברי בארץ ישראל.

P-69 ברנרד ואסתר מארק

184 יחידות רישום. היסטוריון וחוקר יהדות פולין. האוסף כולל מסמכים אישיים שלו ושל אשתו אסתר ברנרד, כתביו, מחקריו, התכתבות ותצלומים.

P-70 אברהם (אדולף) ברמן (1906–1978)

533 יחידות רישום. איש ציבור יהודי-פולני וישראלי, חבר הפרלמנט הפולני בשנות ה-40 וחבר הכנסת מטעם מפ"ם ומק"י בכנסת השנייה, עמד בראש ארגון הלוחמים האנטי-נאציים בישראל, וחבר נשיאות הארגון העולמי של הפרטיזנים היהודים ואסירי הנאצים לשעבר. באוסף מסמכים אישיים, מחקרים ופרסומים, כתבות, תצלומים והתכתבות.

P-71 ראובן רובינשטיין (1891–1967)

35 יחידות רישום. פעיל ציוני ועורך עיתונות יהודית בליטא בשנות ה-20 וה-30, עורך עיתוני שארית הפליטה בגרמניה, כותב בעיתונות יידיש בישראל ובארצות אחרות. האוסף כולל תצלומים, התכתבויות, מאמרים, עיתונים, מסמכים אישיים ורשימות.

P-72 צבי לוקר (1915–2014)

76 יחידות רישום. היסטוריון וחוקר יהדות. האוסף כולל חומרים, העתקים של מקורות ומחקרים אודות חיי היהודים באיים הקאריביים והיסטוריית היהודים הספרדים באירופה וביבשות אחרות.

P-73 שמואל לייב שניידרמן (1906–1996)

602 יחידות רישום. עיתונאי וסופר יהודי-פולני-אמריקאי, בכתבתו עסק בעיקר ביהודי פולין. האוסף כולל פרסומים, מחקרים, מקורות, תרגומים של ספריו לעברית, פולנית ושפות אחרות.

P-75 יהושע גלבוע (1912–1981)

113 יחידות רישום. היסטוריון וסופר. האוסף כולל מסמכים אישיים, רשימות, מחקרים ופרסומים אודות יהודי רוסיה, פרסומים על כתביו, פרסומיו על הספרות והתרבות היהודית ברוסיה וארצות הגולה.

P-76 משפחת פויטלין-פרידזל

9 יחידות רישום. לב ניקולאייביץ פונטלין (1922–2011), פרופסור לביולוגיה, חבר האקדמיה הרוסית למדעי הטבע, ניהל את המעבדה לסבילות חיסונית ע"ש גמאליי. אספיר לבובנה פרידזל (1889–1974), אמו של פונטלין, פעילה במפלגת המנשביקים ומשוררת. הארכיון כולל מסמכים אישיים, תצלומים, פרסומים ומחקריו של פונטלין.

P-78 הרב שלמה הכהן אהרונסון (1863 – 1935)

56 יחידות רישום. שלמה הכהן אהרונסון כיהן כרב בקהילות יהודיות ברוסיה ובאוקראינה והיה הרב הראשי של קייב. כשהגיע ארצה, כיהן כרב הראשי הראשון של תל אביב. האוסף כולל קטעי עיתונות, מכתבים, מאמרים ומסמכים נוספים שנכתבו מאתו, עברו ואודותיו.

אוספים טריטוריאליים

(מדור T)

אוסף T מורכב מפריטים הנקלטים על ידי הארכיון כפריטים בודדים (מסמכים, כתבי יד ודברי דפוס ארכיוניים, תצלומים, מכתבים, תזכירים, זיכרונות ועוד), ללא השתייכות לארגון, אוסף או ארכיון פרטי. האוסף מאורגן לפי מדינות מוצא, בהתאם לגבולות שהיו בראשית 1938. סדר הרישום הוא על פי זמן קבלת הפריטים.
להלן כמה דוגמאות:

T-11 **ארץ ישראל: 393 פריטים, 1883–1991.**

2/ ביקור חולים האספיטאל, ירושלים: מאזן 1884–1885; 61/ התאחדות הציונים הכלליים, כינוס, 1942; 88/ מעבר; עיתון חבורת פועלים, פתח תקווה 1924; 99/ מאורעות 1929 (תצלומים); 136/ חדשות מלחמה, ירושלים 1917; 187/ משטרת היישובים העבריים, פקודות קבע, 1940; 209/ אגודת "קדימה" יפו, עלון (כתב יד), 1911–1913; 227/ "בגלות אמסרה", עלון מחנות הסגר (כתב יד), 1946; 341/ מכתבים אל הרב א"י קוק, 1899–1912.

T-31 **ברית המועצות: 192 פריטים, 1882–1985.**

2/ שמעון דובנוב: תצלום והקדשה, 1889; 4/ קריאה לשמירת שבת (כרוז), 1916; 13/ שלמה סרברני, זיכרונות 1837–1899; 44/ יומן מראשית מלחמת העולם, 1914; 116/ "החלוץ", עיתון בכתב יד, 1926.

T-32 **פולין: 295 פריטים, 1860–1991.**

10/ מכתבים של חבר "פועלי ציון" מבית הכלא, 1912; 19/ "ניצנים", עלון התלמידים, הורודנקה 1938; 25/ התאחדות הסטודנטים, לבוב: תצלומים, 1912; 58/ א' הרטגלס, זיכרונות (הפעילות הפרלמנטרית); 61/ "איחוד" בעוועגונג: אלבום תצלומים, 1947; 74/ מכתבים מן העיירה זדונסקה וולה, 1935–1939; 113/ ס' גבריאל, זיכרונות (וארשה בימי השואה); 115/ ר"י ילסקי, לודז': דרשות, 1896–1899; 265/ ישיבת וולוז'ין (תכתובת הרשויות), 1890–1892.

T-33 **רומניה: 36 פריטים, 1864–1986.**

5/ תזכיר על שואת יהודי רומניה 1940–1944; 17/ פ' בלצן, העולם שנחרב (זיכרונות).

T-34 **צ'כוסלובקיה: 37 פריטים, 1741–1994.**

8/ יומן עזרה לפליטי גליציה, 1914; 10/ פ' שוורצקופף, יומן, 1871–1924; 18/ משפחת מייר: התכתבות, 1833–1865.

T-35 **הונגריה: 32 פריטים, 1851–1990.**

15/ משפחת קליין: מסמכים אישיים, 1871–1923; 18/ תקנות הקהילה האורתודוקסית, 1873.

T-41 **גרמניה: 176 פריטים, 1644–1995.**

14/ ארגון סטודנטים ציוניים, מינכן: פרוטוקול, 1926; 22/ חברת גמילות חסדים, פרנקפורט, פנקסים 1844–1844; 62/ החובות הכספיים של יהודי פולדה, 1644; 70/ קהילת נורדן: הכנסות והוצאות, 1844; 83/ קהילת מלכין: דוחות כספיים, 1831–1973; 100/ י"י קארו, מסמכים משפחתיים, 1812–1858.

T-42 **אוסטריה**: 21 פריטים, 1855–1988.

/7 אי ילינק, מכתבים, 1861.

T-44 **איטליה**: 35 פריטים, 1860–1995.

/1 Collegio Rabbinico di Rodi, פרוטוקול, 1930; /15 פי אשכנזי, אסטה: מזמורים, 1870.

T-45 **בריטניה**: 34 פריטים 1902–1991.

/4 1910–1966, Manchester Board for Jewish Education; /10 A History of the Belfast Hebrew

1965, Congregation; /14 Maccabean Land Co., ספר קבלות, 1914–1926.

T-47 **הולנד**: 15 פריטים 1857–1987.

/4 נ' בנינגה, זיכרונות, 1940–1945; /9 שיר חנוכה, אמסטרדם 1900.

T-61 **ארצות הברית**: 53 פריטים, 1819–1991.

/5 מ' סלצקי, זיכרונות, 1982; /9 קהילת גרינפורט: פרוטוקולים, 1902–1930; /22 רישום ומיפוי בתי

קברות יהודיים במדינת וירג'יניה.

אוסף דברי דפוס של מוסדות וארגונים

(מדור D)

פרסומים של מוסדות וארגונים יהודיים: תקנות, דו"חות ופרוטוקולים, קונטרסים, עלונים, מודעות וכו'. האוסף סוּדָר לפי המוסדות המפרסמים. באוסף נכללים, בין היתר, פרסומים מן הארצות הבאות (בהתאם לגבולות שהיו בראשית 1938):

D-11 ארץ ישראל, 1000 מוסדות וארגונים, 1891–1995; D-31 ברית המועצות, 46 מוסדות וארגונים, 1909–1993; D-32 פולין, 98 מוסדות וארגונים, 1895–1991; D-33 רומניה, 42 מוסדות וארגונים, 1900–1993; D-34 צ'כוסלובקיה, 38 מוסדות וארגונים, 1895–1957; D-41 גרמניה, 157 מוסדות וארגונים, 1884–1994; D-42 אוסטריה, 52 מוסדות וארגונים, 1898–1990; D-43 שוויץ, 32 מוסדות וארגונים, 1907–1991; D-44 איטליה, 35 מוסדות וארגונים, 1913–1995; D-45 בריטניה, 137 מוסדות וארגונים, 1902–1994; D-46 בלגיה, 16 מוסדות וארגונים, 1906–1980; D-47 הולנד, 28 מוסדות וארגונים, 1912–1991; D-48 צרפת, 36 מוסדות וארגונים, 1915–1989; D-57 ליטא, 15 מוסדות וארגונים, 1920–1992; D-61 ארצות הברית, 355 מוסדות וארגונים, 1912–1995; D-62 קנדה, 34 מוסדות וארגונים, 1929–1994; D-71 ארגנטינה, 45 מוסדות וארגונים, 1922–1988; D-81 אוסטרליה, 29 מוסדות וארגונים, 1927–1994; D-91 דרום אפריקה, 23 מוסדות וארגונים, 1917–1994.

מלבד זאת, במדורים D-6 ו-D-7 שמורים פרסומים של מוסדות וארגונים יהודיים בין-לאומיים (146 מוסדות וארגונים, 1897–1992). להלן דוגמאות אחדות מתוך אוסף דברי הדפוס:

D-6/1 ההסתדרות הציונית העולמית: 589 פרסומים, 1897–1984 (403 פרסומים של המחלקות השונות רשומים בנפרד); D-6/4 קרן קיימת לישראל: 317 פרסומים, 1907–1982; D-11/2 מפלגת פועלי ארץ ישראל: 91 פרסומים, 1930–1960; D-11/3 לוחמי חרות ישראל: 1948 פרסומים, 1943–1951; D-11/72 עיריית תל אביב-יפו: 96 פרסומים, 1920–1985; D-11/180 ההסתדרות הכללית: 177 פרסומים, 1920–1980; Blau-Weiss; Bund für jüd. Jugendwandern D-41/7; 1913–1925; -43/3; Zionist Federation of D-45/1; 1944–1968; Schweizerischer Isr. Gemeindebund D Council of Jewish Federations and Welfare D-61/58; 1907–1966; Great Britain, 69 פרסומים, 1946–1984; American Jewish Committee D-61/139; 122 פרסומים, 1941–1984; Union of American Hebrew Congregations D-61/152; 64 פרסומים, 1932–1980; South African Zionist Federation D-91/3; 20 פרסומים, 1927–1980; Salisbury Hebrew D-97/1; 16 פרסומים, 1969–1974; Congregation

אוסף קטלוגים

(מדור K)

אוסף קטלוגים של מוציאים לאור ומוכרי ספרים בנושאי היהדות והעם היהודי. להלן כמה דוגמאות מתכולת האוסף:

K-11 ארץ ישראל, 38 עסקים, 1925–1994; K-32 פולין, 12 עסקים, 1893–1936; K-41 גרמניה, 43 עסקים, 1886–1990; K-42 אוסטריה, 6 עסקים, 1894–1925; K-45 בריטניה, 16 עסקים, 1909–1993. K-47 הולנד, 10 עסקים, 1889–1990; K-61 ארצות הברית, 17 עסקים, 1925–1993.